

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2248

[Total No. of Pages : 4

[5149]-101

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION (Paper - I)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence.

[8]

- a) Definition of philosophy.
- b) On which principle pragmatism is based?
- c) Write a list of values in physical education.
- d) Any one definition of sports sociology.
- e) Which place did Modern olympic started?
- f) Who won the first Individual medal in olympics for India?
- g) List the career opportunities in sports setting.
- h) Write the colour of olympic flag.

Q2) Answer all the questions in brief.

[8 × 3 = 24]

- a) What is sociology?
- b) Idealism in physical education programme.
- c) Relationship between education and physical education
- d) Indian Legend - P.T. Usha.

P.T.O

- e) Any three definitions of physical education.
- f) Physical education in sparta
- g) Remedies for role conflicts in physical education and sports.
- h) Careers in sports management.

Q3) Answer one question from each set in detail.

[4 × 8 = 32]

- a) Naturalism in physical Education.

OR

What is sociology? Write down the sociological implications of physical education and sports.

- b) Explain the concept of physical education.

(Meaning, Definition, importance)

OR

Importance of values and ethics of physical education.

- c) Physical education in china.

OR

Ancient olympics.

- d) Gender in physical education.

OR

Role conflicts in physical education.

Q4) Write any one question in detail.

[16]

- a) What is philosophy? Explain the importance of Idealism and Realism in physical education.
- b) Physical education and sports play an important role in society. Comment.
- c) Trend of physical education in India.
- d) Career opportunities in physical education.

Total No. of Questions : 4]

P2248

[5149]-101

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION (Paper - I)

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[8]

- अ) तत्वज्ञानाची व्याख्या लिहा.
- ब) कार्यवाद कोणत्या तत्वावर आधारित आहे?
- क) शारीरिक शिक्षणातील मूल्यांची यादी करा.
- ड) क्रीडा समाजशास्त्राची कोणतीही एक व्याख्या करा.
- इ) आधुनिक ऑलंपिकची सुरवात कोठे झाली?
- फ) ऑलंपिक मधिल पहिले वैयक्तिक पदक भारतास कोणी मिळवून दिले?
- ग) शाळा व्यवस्थेमधिल शारीरिक शिक्षणातील व्यावसायिक संधी लिहा.
- ह) ऑलंपिक ध्वजाचा रंग सांगा.

प्रश्न 2) खालिल सर्व प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[8 × 3 = 24]

- अ) समाजशास्त्र म्हणजे काय?
- ब) शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमातील आदर्शवाद.
- क) शिक्षण व शारीरिक शिक्षणातील संबंध.

- ड) भारतीय महान खेळाडू- पी. टी. उषा.
- इ) शारीरिक शिक्षणाच्या कोणत्याही तीन व्याख्या.
- फ) स्पार्टामधिल शारीरिक शिक्षण.
- ग) शारीरिक शिक्षण व खेळातील संधिगततेवर उपाय सांगा.
- ह) खेळ व्यवस्थापनातील व्यावसायिक संधी.

प्रश्न 3) प्रत्येक संचातील एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[4 × 8 = 32]

- अ) शारीरिक शिक्षणातील निसर्गवाद
(अर्थ, व्याख्या, महत्व)

किंवा

सामाजशास्त्र म्हणजे काय? शारीरिक शिक्षण व खेळ यांचे सामाजिक परिणाम लिहा.

- ब) शारीरिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

शारीरिक शिक्षण व खेळामधिल मूल्य व नैतिकता यांचे महत्व.

- क) 'चीन' मधिल शारीरिक शिक्षण.

किंवा

प्राचीन ऑलंपिक

- ड) लिंगनिहाय शारीरिक शिक्षण

किंवा

शारीरिक शिक्षणातील भूमिकेची संधिगतता.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[16]

- अ) तत्वज्ञान म्हणजे काय? शारीरिक शिक्षणातील आदर्शवाद आणि वास्तववाद यांचे महत्व.
- ब) शारीरिक शिक्षण व खेळ यांची समाजातील भूमिका चर्चा करा.
- क) भारतातील शारीरिक शिक्षणातील प्रवाह सांगा.
- ड) शारीरिक शिक्षणातील व्यावसायिक संधी लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2249

[Total No. of Pages : 4

[5149]-102

B.P.Ed.

PSYCHOLOGY OF LEARNER

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions.

[8 × 1 = 8]

- i) _____ is known as father of psychology.
 - a) William James
 - b) William Morgan
 - c) Wilhelm Wundt
 - d) Ivan Pavlov
- ii) Volleyball smashing & Basketball lay-up shot has _____ type of Transfer of Training.
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Zero
 - d) None of above
- iii) The first physical metamorphosis occur in _____ stage.
 - a) Early childhood
 - b) Middle childhood
 - c) Later childhood
 - d) Pubescence
- iv) Initially _____ technique was administered by teachers to keep control over students.
 - a) Exams
 - b) Punishment
 - c) Motivation
 - d) Anxiety.
- v) _____ is one of the main approaches to understand human cognition.
 - a) Cognitive philosophy
 - b) Experimental psychology
 - c) Cognitive Neuropsychology
 - d) developmental psychology
- vi) Hitler was _____ types of leader.
 - a) Laissez-Faire
 - b) Paternalistic
 - c) Democratic
 - d) Authoritarian
- vii) _____ is not a type of Anxiety Relaxation technique.
 - a) Self talk
 - b) Sex
 - c) Meditation
 - d) Mental Device

P.T.O

- viii) Frustration is _____ type of Emotions.
a) Happy	b) Pleasant
c) Hostile	d) Unpleasant.

Q2) Write in short. [8 × 3 = 24]

- a) Different types of needs.
- b) Associative learning.
- c) Transmitter of knowledge - Role of Teacher.
- d) Principles of Development.
- e) Definition of memory, forgetting & Thinking.
- f) Personality traits of Individual sports.
- g) Post competition characteristics.
- h) Types of Anxiety.

Q3) Write one out of each set. [4 × 8 = 32]

- a) Types of learning.

OR

Insight theory.

- b) Adolescence stage - General Behaviour & Training Implications.

OR

Role of Teacher as facilitator.

- c) Definition & Types of attention.

OR

Qualities of Good Leader.

- d) During competition psychological characteristics.

OR

Hypnosis, Biofeedback, self talk & Imagery.

Q4) Write any one of the following. [16 × 1 = 16]

- a) Define Sports psychology (any two). Write scope of sports Psychology and Importance of sports psychology to PET.
- b) Distinguish between Growth & Development. Explain Early childhood stage (4-7 yrs) in detail.
- c) Define motivation. Explain types & Techniques of motivation.
- d) Define Emotions. Write causes & remedies for emotional disturbances & Importance of emotions to PET.

- vii) हे चिंता शिथिलकरण्याच्या तंत्रापैकी एक नाही.
 अ) स्वचर्चा ब) संभोग
 क) ध्यानधारणा ड) मानसिक साधन
- viii) निराशा हे प्रकारची भावना आहे.
 अ) आनंदी ब) आनंददायी
 क) आक्रमक ड) अप्रिय

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [8 × 3 = 24]

- अ) विविध प्रकारच्या गरजा.
 ब) संबंधात्मक अध्ययन.
 क) शिक्षकाची भूमिक - ज्ञान देणारा.
 ड) विकासाची तत्वे.
 इ) स्मरण, विस्मरण व विचार यांची व्याख्या लिहा.
 फ) वैयक्तिक खेळांडूच्या व्यक्तिमत्वाच्या गुणवैशिष्ट्यांची यादी करा.
 य) पुर्व-स्पर्धा मानसिक गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
 र) चिंतेचे प्रकार लिहा.

प्रश्न 3) संचापैकी एक लिहा. [4 × 8 = 32]

- अ) अध्ययनाचे प्रकार
 किंवा
 मर्मदृष्टी उपपत्ती
 ब) कुमार अवस्था-सामान्य वर्तन व प्रशिक्षण कार्यक्रम
 किंवा
 शिक्षकाची भूमिका - सुविधा पुरविणारा.
 क) अवधानाची व्याख्या व प्रकार लिहा.
 किंवा
 चांगल्या नेत्याची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) स्पर्धेदम्यांन मानसशास्त्रीय गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
 किंवा
 संमोहन, बायोफीडबॅक, स्वचर्चा व प्रतिमा तयार करणे लिहा.

प्रश्न 4) कोणतेही एक लिहा. [1 × 16 = 16]

- अ) क्रीडा मानसशास्त्राची कोणतेही 2 व्याख्या लिहा. क्रीडा मानसशास्त्राची व्याप्ती व शा. शि. शिक्षकासाठीचे महत्व सविस्तर लिहा.
 ब) वाढ व विकासातील फरक लिहा. पुर्व शैशावस्था (4 - 7 वर्ष) सविस्तर स्पष्ट करा.
 क) प्रेरणेची व्याख्या द्या. प्रेरणेचे प्रकार व तंत्र स्पष्ट करा.
 ड) भावनेची व्याख्या लिहा. भावनिक दंगलीची कारणे व त्यावरिल उपाय लिहा. भावनेचा शा. शि. शिक्षकासाठीचे महत्व लिहा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2250

[Total No. of Pages : 4

[5149]-103

B.P.Ed. (Semester - I)

**LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail (any four)

[4 × 10 = 40]

- a) Describe a physically educated person.
- b) What is the importance of planning for year & unit? Develop a unit plan for basketball to be taught to grade VII.
- c) Explain the strategies for preventive class management.
- d) Define extension, refinement & application. Write about various factors that can be manipulated to change the complexity or difficulty of motor performance.
- e) Describe reciprocal style and convergent discovery teaching style.
- f) Explain the criteria for designing learning experience.

Q2) Answer in brief.

[24]

- a) Write about three stages of motor learning.
- b) Explain with suitable example of developing extension tasks.
- c) Define rules & protocols & give examples.
- d) Why should a PE teacher use multiple teachings styles?

P.T.O

Q3) Write short notes (any four)

[16]

- a) Objectives of physical education.
- b) Content of lesson plan
- c) Student grouping / division techniques
- d) Traits of an effective PE class
- e) Movement concept
- f) Strategies to teach a large class

Total No. of Questions : 3]

P2250

[5149]-103

B.P.Ed. (Semester - I)

LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) शारीरिक शिक्षणाने सुशिक्षित व्यक्ती – व्याख्या विस्तृत करा.
ब) वार्षिक व घटक नियोजनाचे महत्व काय असते? इ. 7 वी च्या विद्यार्थ्यांना बास्केटबॉल शिकविण्यासाठी घटक नियोजन करा
क) प्रतिबंधात्मक वर्ग नियोजनासाठी उपाययोजना स्पष्ट करा.
ड) विस्तारकार्य, सुधारकार्य व उपयोजन कार्य व्याख्या द्या. कारक कार्यमानची क्लिष्टता किंवा काठीण्यपातळी बदलण्यासाठी विचारात घेण्याच्या घटकांबद्दल लिहा.
इ) अन्योन्य शैली व केंद्राभिगामी शोध शैलीचे वर्णन करा.
फ) अध्ययन अनुभवाची बांधणी करण्याचे निकष स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[24]

- अ) कारक अध्ययनाच्या तीन स्तरांबद्दल लिहा.
ब) विस्तार कार्य विकसन सोदाहरण स्पष्ट करा.
क) नियम व शिष्टाचार – व्याख्या द्या व उदाहरणे द्या.
ड) शा. शि. शिक्षकाने विविध अध्यापन पद्धती का वापरायला हव्यात?

प्रश्न 3) टिपा द्या (कोणतेही चार)

[16]

- अ) शारीरिक शिक्षणाची उद्दिष्टे
- ब) पाठ नियोजनातील आशय / पायऱ्या
- क) विद्यार्थ्यांचे गट विभागणीची तंत्रे
- ड) शा. शिक्षणाच्या प्रभावी तासिकेची वैशिष्ट्ये
- इ) हालचाल संकल्पना
- फ) मोठ्या संख्येच्या वर्गाला शिकविण्याच्या उपाययोजना

Total No. of Questions : 4]

P2251

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 27

[5149]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF PEACHING MARATHI

मराठी अध्यापन पद्धती
(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास

एकूण गुण : 80

प्रश्न 1) खालील प्रश्नाची एका वाक्यात उत्तरे द्या. [8]

- अ) प्रस्तावनेचे महत्त्व लिहा.
- ब) अध्ययनाची व्याख्या द्या.
- क) भाषा अध्ययनाची मूलभूत कौशल्य कोणती?
- ड) दृक साधने व्याख्या व उदा. द्या.
- इ) नियोजनाच्या व्याख्या लिहा.
- फ) मातृभाषा शिक्षकाची व्यवसायिक पात्रता लिहा.
- य) आशययुक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय?
- र) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे दोन तोटे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) अध्ययन-अध्यापनातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) मातृभाषेची चांगली बाजू लिहा.
- क) वाचनाचे महत्त्व लिहा.
- ड) शैक्षणिक साधनाचे प्रकार लिहा.
- इ) पाठ नियोजनाचे महत्त्व लिहा.
- फ) मातृभाषा शिक्षकाच्या प्रमुख समस्या लिहा.
- य) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची संकल्पना लिहा.
- र) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची उपयुक्तता लिहा.

P.T.O.

- प्रश्न 3)** खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा. [32]
- अ) मातृभाषेचे अध्यापन करतांना अध्ययन – अध्यापन तत्वे कसे उपयोगी पडतात ते स्पष्ट करा.
किंवा
वाचनाची व्याख्या द्या. वाचनचे कौशल्ये सुधारण्यासाठी तुमच्या मते उपक्रम सुचवा.
- ब) आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे बहिरंग स्पष्ट करा.
किंवा
शैक्षणिक साधनाचे प्रकार सांगून दृढ साधन अध्यापनात प्रभावी कसे ठरतात ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- क) पाठ प्रभावी होण्यासाठी पाठाची पूर्वतयारी कशी आवश्यक असते? हे पटवून द्या.
किंवा
मातृभाषा शिक्षकाच्या अडचणींवर उपाययोजना सुचवा.
- ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धती ही हर्बाटच्या पंचपदीपेक्षा कशी श्रेष्ठ आहे ते स्पष्ट करा.
किंवा
नाट्यीकरण पद्धतीचे गुणदोष लिहा.

- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [16]
- अ) मातृभाषेची सद्यःस्थिती सांगून मातृभाषेच्या समृद्धीसाठी तुमच्या मते उपक्रम सुचवा.
किंवा
- ब) मातृभाषेचे विशेष उद्दिष्टे उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
- क) नियोजनाच्या व्याख्या देवून कोणत्याही एका इयत्तेचे पाठाचे टाचण तयार करा.
किंवा
- ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे प्रकार सांगून आशययुक्त अध्यापन पद्धतीमधील तुम्हाला आवडलेली पद्धत कोणती? व का आवडली? ते स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF OPTIONAL SUBJECT

हिन्दी अध्यापन पद्धती
(2015 Pattern)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 80

प्रश्न 1) एक वाक्य में उत्तर लिखें।

[8 × 1 = 8]

- अ) सामान्य व्याकरण का अर्थ लिखें।
- ब) रचना कार्य सिखाने की विभिन्न पद्धतियों की सूची बनाइए।
- क) वेस्ट प्रणाली के दो लाभ लिखें।
- ड) दृकश्राव्य साधनों की सूची बनाइए।
- इ) हिन्दी अध्यापन में नार प्रवाहों की सिर्फ सूची बनाइए।
- फ) वाचन के रूप लिखें।
- य) सूक्ष्म अध्यापन की परिभाषा लिखें।
- र) सूक्ष्म अध्यापन पद्धती की आवश्यकता अति संक्षिप्त में लिखें।

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[8 × 3 = 24]

- अ) हिन्दी शिक्षा के उद्देश लिखें।
- ब) रचना कार्य सिखाने की विभिन्न पद्धतियों की सूची बनाएँ और किसी एक पद्धतीका अर्थ लिखें।
- क) गद्य शिक्षण के उद्देश लिखें।
- ड) काव्य शिक्षा के उद्देश लिखें।
- इ) रेडिओ तंत्र का हिन्दी अध्यापन में उपयोग लिखें।
- फ) वाचन शिक्षा की प्रक्रिया लिखें।
- य) हिन्दी विषय पढ़ाते समय सूक्ष्म अध्यापन का ज्ञान आवश्यक क्यों है?
- र) सूक्ष्म अध्यापन का संकलन स्पष्ट करें।

प्रश्न 3) प्रश्नों के उत्तर लिखे।

[4 × 8 = 32]

अ) त्रिभाषा सूत्र क्या है? त्रिभाषा सूत्र की आवश्यकता तथा स्वरूप स्पष्ट किजिए.

अथवा

रचना कार्य विशद करते हुए मौखिक और लिखित रचना का परस्पर संबंध स्पष्ट करे।

ब) प्रत्यक्ष प्रणाली को स्पष्ट करे।

अथवा

गद्य पाठ टिप्पणी का ढाँचा तयार करे।

क) हिन्दी का अच्छा अध्यापक बनने के लिए आप कौन कौनसे गुणों का स्विकार करोगे? सोदाहरण समझाइए।

अथवा

वाचन का स्वरूप एवं महत्व स्पष्ट करते हुये मौन वाचनके उद्देश्य, प्रकार और दोषों को लिखे।

ड) हिन्दी भाषा सीखाते समय आपको सूक्ष्म अध्यापन द्वारा होनेवाले लाभ स्पष्ट करे।

अथवा

सूक्ष्म अध्यापन के विविध कौशलों को स्पष्ट करे।

प्रश्न 4) किसी एक प्रश्न का सविस्तर उत्तर लिखे।

[1 × 16 = 16]

अ) रचना कार्य पढाने के उद्देश्य बताते हुए रचना कार्य में होनेवाली गलतियाँ सविस्तर स्पष्ट करे।

ब) काव्य अध्यापन के उद्देश्य व महत्व समझाइए। किसी एक कविताकी पाठ टिप्पणी की सहाय्यतासे कविता पाठ का स्वरूप विशद करे।

क) सस्वर वाचन की संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करे।

ड) सूक्ष्म अध्यापन की संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करे।

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q1) Multiple choice questions.

[8 × 1 = 8]

- i) Prof. Gatenby has suggested _____ objectives of Teaching English.
- a) Learning with understanding.
 - b) Reading
 - c) Writing
 - d) All of the above
- ii) In content cum Methodology, Content means what to Teach. whereas Methodology means _____.
- a) Where to teach
 - b) How to teach
 - c) Whom to teach
 - d) What to learn
- iii) To teach by establishing direct association between experience & expression, word, phrase & idiom is called as _____ method.
- a) Dr. West
 - b) Grammar translation
 - c) Structural approach
 - d) Direct
- iv) Teaching of English which combines speech with action is known as _____.
- a) Dramatization
 - b) Lecture
 - c) Language Games
 - d) Debates

Q3) Attempt one from each set.

[4 × 8 = 32]

a) Objectives of Teaching English.

OR

Importance of English language in today's world.

b) Structural Approach.

OR

Dramatization.

c) Difference between Reader & Textbook.

OR

Classifications of compositions.

d) Importance of Grammar in English language.

OR

Evaluation process.

Q4) Attempt any one.

[1 × 16 = 16]

a) Define content cum methodology. & Explain importance of CCM in teaching English.

b) Define Direct method & Explain objectives, Procedure merits & Demerits.

c) Write Aims of Teaching Prose and Explain Types of Prose.

d) Define Grammar. Explain types and merits, Demerits of Grammar.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory,*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions [8]

- a) Write four aims of teaching history
- b) Write different types of history
- c) Write four criteria of an ideal text book of history
- d) What is unit and lesson plan?
- e) Write four benefits of lecture method of teaching history
- f) Name four video aids of teaching history
- g) Write Importance of CCM
- h) Write necessity of CCM

Q2) Answer the following questions [24]

- a) What is ancient history?
- b) Write Importance of teaching history
- c) What do you mean by year plan?
- d) Write correlation of History, Geography and language
- e) What is problem solving method of teaching history?
- f) Write importance of text book in teaching history
- g) State the concept of CCM in teaching history
- h) How CCM is beneficial in teaching learning history?

Q3) Answer the following questions (one out of each set)

[32]

- a) How teaching of history is useful in human life?

OR

Write importance of teaching of history in school curriculum.

- b) How correlation of history and language is useful in teaching history?

OR

History room enhance the professional competences. Discuss.

- c) How teaching aids are useful in history teaching and learning?

OR

Illustrate textbook method of teaching history is an effective method.

- d) How CCM is plays an important role in teaching and learning of history?

OR

Write benefits of remedial teaching in teaching and learning history?

Q4) Answer the following question (any one)

[16]

- a) Illustrate three main kinds of history
- b) Describe special qualities of a history teacher
- c) Explain Discussion and Source methods of teaching history
- d) Write in detail about role of CCM in teaching Learning of history

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [8]

- अ) इतिहास अध्यापनाची चार ध्येय लिहा.
ब) इतिहासाचे विविध प्रकार लिहा.
क) इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे चार निकष लिहा.
ड) घटक आणि पाठ नियोजन म्हणजे काय?
इ) इतिहास अध्यापनाच्या व्याख्यान पद्धतीचे चार फायदे लिहा.
फ) इतिहास अध्यापनाच्या चार दृक साधनांची नावे लिहा.
य) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व लिहा.
र) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची आवश्यकता लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [24]

- अ) प्राचिन इतिहास म्हणजे काय?
ब) इतिहास अध्यापनाची महत्त्व लिहा.
क) तुमच्या मते वार्षिक नियोजन म्हणजे काय?
ड) इतिहास, भूगोल आणि भाषा समवाय लिहा.
इ) इतिहास अध्यापनाची समस्या निराकरण पद्धती म्हणजे काय?
फ) इतिहास अध्यापनात पाठ्यपुस्तकाचे महत्त्व लिहा.
य) इतिहास अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे वर्णन करा
र) इतिहास अध्यापन अध्ययनात आशययुक्त अध्यापन पद्धती कशी फायदेशिर आहे?

प्रश्न 3) खालील पैकी प्रत्येक संचातील एक प्रश्न सोडवा.

[32]

अ) मानवी जीवनात इतिहास अध्यापन कसे उपयुक्त ठरते?

किंवा

शालेय अभ्यासक्रमात इतिहास अध्यापनाचे महत्त्व लिहा.

ब) इतिहास अध्यापनात इतिहास आणि भाषा समवाय कसा उपयुक्त आहे.

किंवा

इतिहास खोली व्यावसायिक क्षमता वृद्धींगत करते. चर्चा करा.

क) इतिहास अध्यापन-अध्ययनात अध्यापन साधने कसे उपयोगी आहेत?

किंवा

इतिहास अध्यापनाची पाठ्यपुस्तक पद्धत ही प्रभावी पद्धती आहे. सोदाहरण स्पष्ट करा.

ड) इतिहास अध्यापन – अध्ययनात आशययुक्त अध्यापन पद्धत महत्त्वाची भूमिका कशी बजावते?

किंवा

इतिहास अध्यापन आणि अध्ययनात उपचारात्मक अध्यापनाचे फायदे लिहा.

प्रश्न 4) खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[16]

अ) इतिहासाचे प्रमुख तीन प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

ब) इतिहास शिक्षकाच्या विशेष गुणवत्तांचे वर्णन करा.

क) इतिहास अध्यापनाच्या चर्चा आणि स्रोत पद्धती स्पष्ट करा.

ड) इतिहास अध्यापन – अध्ययनात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीच्या भूमिके विषयी सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 3]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY (Paper - IV)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory,*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any four of the following in detail **[40]**

- a) Explain meaning of Geography. discuss the place of geography in school curriculum.
- b) Compare an ideal text book of Geography & the text - book of school curriculum at present.
- c) List different teaching aids of teaching Geography. Explain project, laboratory & journey method of teaching Geography.
- d) Illustrate structure of Geography in detail.
- e) Why content cum methodology is important for teaching Geography.
- f) Prepare a lesson role to teach "Polution" for standard 6th

Q2) Answer the following **[24]**

- a) Importance of local geography
- b) Importance of Black board, Globle & map
- c) Different types of examination for evaluating geography.
- d) Elaborate characteristics of Geography teacher.

Q3) Write short note on any four **[16]**

- a) Objectives of teaching Geography
- b) Objectives of Geography lesson
- c) Environment & population
- d) Verbal & non verbal learning experience
- e) Lesson plan
- f) Latitude and altitude

Total No. of Questions : 3]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY (Paper - IV)

(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या [40]

- अ) भूगोलाचा अर्थ स्पष्ट करा. शालेय अभ्यासक्रमातील भूगोलाचे स्थान – चर्चा करा.
ब) सध्या शाळांमध्ये असलेले भूगोलाचे पाठ्य पुस्तक व भूगोलाचे आदर्श पाठ्य पुस्तकाची तुलना करा.
क) भूगोल अध्यापनासाठीच्या विविध शैक्षणिक साधनांची यादी करा. व भूगोल अध्यापनाच्या प्रयोगशाळा, प्रकल्प व प्रवास अध्यापन पद्धतींचे स्पष्टीकरण करा.
ड) भूगोलाची संरचना सचित्र स्पष्ट करा.
इ) भूगोल अध्यापनासाठी आशययुक्त अध्यापन पद्धती का महत्त्वाची आहे?
फ) इयत्ता 6 वी ला “प्रदूषण” हा पाठ शिकवण्यासाठी पाठ टाचण तयार करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [24]

- अ) स्थानिय भूगोलाचे महत्त्व
ब) फळा, पृथ्वीगोल व नकाशाचे महत्त्व
क) भूगोलाचे मूल्यमापन करण्यासाठी विविध परीक्षा पद्धती
ड) भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्टे तपशीलवार लिहा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) [16]

- अ) भूगोल अध्यापनाची उद्दिष्टे
ब) भूगोल पाठाची उद्दिष्टे
क) पर्यावरण व प्रदूषण
ड) मौखिक व गैर-मौखिक अध्ययन अनुभव
इ) पाठ नियोजन
फ) अक्षवत्त व रेखावृत्त

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory,*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence. **[8]**

- a) Magnetic Board.
- b) Experimental method of Teaching.
- c) Home work.
- d) Compound interest
- e) Complementary angle
- f) CCM - Content
- g) CCM - Observable skills.
- h) Circle Define

Q2) Answer in short **[24]**

- a) Objectives of Teaching mathematics at primary level.
- b) Computer as teaching aid.
- c) Objectives of remedial class.
- d) Importance of unit plan.
- e) Difference between direct and indirect variable
- f) Properties of cube.
- g) Nature of CCM.
- h) Need of CCM.

Q3) Answer in short **[32]**

- a) Plan a lesson note to teach types of triangle for class 7th students.

OR

Plan a lesson note to teach types of quadrilateral to class 8th students.

- b) Objectives of enrichment of gifted students.

OR

Objectives of extra class for below average students.

- c) Explain angles sum property of triangle.

OR

Explain procedure to construct a triangle when two sides and included angle is given.

- d) Plan to implement CCM for teaching of mathematics.

OR

Write about concept of CCM.

Q4) Answer in detail. (any one)

[16]

- a) Explain Heuristic method of teaching mathematics using examples. Write merits and demerits.
- b) Explain place of mathematics in school curriculum with its scope, nature and importance.
- c) Explain types of triangles with their properties.
- d) What is CCM. Explain importance of CCM in learning of mathematics.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तर द्या. [8]

- अ) चुंबकीय फळा.
ब) अध्यापनाची प्रायोगिक पद्धती.
क) गृह पाठ.
ड) चक्रवाढ व्याज.
इ) पुरक कोण.
फ) CCM – संकल्पना
य) CCM – निरीक्षण कौशल्ये
र) वर्तुळ – व्याख्या

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) प्राथमिक स्तरावर गणित अध्यापनाचे उद्दिष्टे.
ब) 'संगणक' एक शैक्षणिक साहित्य.
क) उपचारात्मक अध्यापनाचे उद्दिष्टे.
ड) घटक नियोजनाचे महत्व.
इ) समचल व विषमचल या मधील फरक.
फ) घनाचे गुणधर्म.
य) CCM – स्वरूप.
र) CCM – गरज.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[32]

अ) 7 वी इयत्ता करिता 'त्रिकोणाचे प्रकार' अध्यापना करिता पाठ टाचन तयार करा.

किंवा

8 वी इयत्ता करिता 'चौकोनाचे प्रकार' अध्यापना करिता पाठ टाचन तयार करा.

ब) कुशाग्र बुद्धिमत्ता असणारे विद्यार्थीन करिता सबलीकरण कार्यक्रमाचे उद्दिष्टे.

किंवा

कमकुवत विद्यार्थीन करिता अतीचे वर्ग घेण्याचे उद्दिष्टे.

क) त्रिकोणाचे कोणाच्या बेरीज संबंधित गुणधर्म स्पष्ट करा.

किंवा

त्रिकोणाचे दोन बाजू व मधील कोण दिला असता रचनाच्या पाऱ्या स्पष्ट करा.

ड) गणित अध्यापना करिता आशययुक्त अध्यापन पद्धती अंमलात आणण्या करिता योजना करा.

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची संकल्पना लिहा.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

[16]

अ) गणित अध्यापन पद्धतीची स्वयंशोधन पद्धती उदाहरणासह स्पष्ट करा. फायदे-तोटे लिहा.

ब) गणित विषयाचे शालेय अभ्यासक्रमातील स्थान त्यांचा स्वरूप, व्याप्ती महत्त्वासह स्पष्ट करा.

क) त्रिकोणाचे प्रकार त्यांचा गुणधर्मा सह स्पष्ट करा.

ड) आशय युक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय? गणित अध्ययनामध्ये आशययुक्त अध्यापन पद्धती चे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory,*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence.

[8]

- a) Define lesson note.
- b) Science club.
- c) Teaching Aid.
- d) Content cum methodology - Define
- e) Value of teaching science. (one)
- f) Science fair
- g) Remedial Teaching.
- h) CCM - observable skills.

Q2) Answer in short

[24]

- a) Science in the present set-ups in India.
- b) Objectives of Teaching science.
- c) Correlation of science and mathematics.
- d) qualification and Qualities of science teacher.
- e) Concept of CCM.
- f) Unit plan for teaching science.
- g) Importance of remedial teaching.
- h) Nature of CCM.

Q3) Answer in short

[32]

- a) Objectives of teaching science at secondary level

OR

Objectives of Teaching science at higher secondary level.

- b) Explain heuristic method of teaching science using one example.

OR

Write importance and objectives of science laboratory.

- c) Write criteria for the preparation of the science text book for primary level.

OR

Explain evaluation procedures during teaching science.

- d) Write importance of CCM in teaching - learning of science.

OR

Explain how will you teach concept of Newton's laws of motion using CCM.

Q4) Answer in length. (any one)

[16]

- a) Discuss with examples place of science in daily life.

- b) Discuss various trends and technique for teaching science.

- c) Suggest measures in syllabus to improve understanding and liking towards science for the school students.

- d) Suggest how you will implement CCM in teaching of science method.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [8]

- अ) पाठ टाचण – व्याख्या द्या.
ब) विज्ञान संघ.
क) शैक्षणिक साहित्य.
ड) आशय युक्त अध्यापन पद्धती (CCM) – व्याख्या द्या.
इ) विज्ञान अध्यापनाची मुल्ये (कोणतेही एक)
फ) विज्ञान जत्रा
य) उपायात्मक अध्यापन
र) CCM – निरिक्षणात्मक कौशल्य.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) भारतातील सध्याच्या परिस्थितीत विज्ञान
ब) विज्ञान अध्यापनाचे उद्दिष्टे.
क) विज्ञान विषय व गणित विषया मधील परस्परसंबंध.
ड) विज्ञान शिक्षकाचे शैक्षणिक पात्रता व गुण वैशिष्ट्ये.
ई) CCM ची संकल्पना
फ) विज्ञान अध्यापना करिता घटक नियोजन.
य) उपायात्मक अध्यापनाचे महत्व.
र) CCM चे स्वरूप.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[32]

अ) माध्यमिक स्तरावर विज्ञान अध्यापनाचे उद्दिष्टे.

किंवा

उच्च माध्यमिक स्तरावर विज्ञान अध्यापनाचे उद्दिष्टे.

ब) विज्ञान अध्यापनाची स्वयंशोधन अध्यापनाची पद्धती उदाहरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

विज्ञानाची प्रयोगशाळेचे महत्व उद्दिष्टे सह लिहा.

क) प्राथमिक स्तराकरिता विज्ञानाचे पाठ्यपुस्तक तयार करण्याकरिता निकष लिहा.

किंवा

विज्ञान अध्यापन वेळी मुल्यमापनाच्या प्रक्रिया लिहा.

ड) विज्ञान अध्ययन-अध्यापना करिता CCM चे महत्व लिहा.

किंवा

इ) न्युटन चे गतीविषयक नियम CCM चे वापर करून कसे अध्यापन कराल ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

[16]

अ) “दैनंदिन जीवनात विज्ञानाचे स्थान” या वर उदाहरणासह चर्चा करा.

ब) विज्ञान अध्यापनाचे नव नवीन पद्धती व तंत्र यावर चर्चा करा.

क) शालेय विद्यार्थींमध्ये विज्ञान विषयाची आवड व समझ निर्माण करण्याकरिता पाठ्यक्रम सुचवा.

ड) विज्ञान अध्यापना मध्ये CCM ची अमलबजावणी कशा प्रकारे कराल ते सुचवा.

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:-

- 1) All the questions are compulsory,*
- 2) Figure to the right indicate full marks.*

Q1) Choose the correct answer

[8 × 1 = 8]

- i) Offline learning means _____.
 - a) Activities from web
 - b) Activities from CD
 - c) Through E-mail
 - d) With the help of internet
- ii) Which of the following is an application of MS-office
 - a) Paint
 - b) Word pad
 - c) Calculator
 - d) Excell
- iii) E-mail means
 - a) Electric mail
 - b) Electronic mail
 - c) Electronic made
 - d) Electric made
- iv) IT means
 - a) Computer & Internet
 - b) Raw information
 - c) Computer
 - d) Organisation of raw information
- v) Planning a topic for teaching is an example of
 - a) Year plan
 - b) Unit plan
 - c) Lesson plan
 - d) Curriculum plan

- vi) Which of the following is self learning method
a) Project method	b) Demonstration method
c) Online learning	d) Inductive-deductive method
- vii) LAN stands for
a) Local area network	b) Local another network
c) Local assembly network	d) Long area network
- viii) Task given to complete in a group of students is an example of
a) Project method	b) Online learning
c) Offline learning	d) Computer assisted method

Q2) Answer in short

[8 × 3 = 24]

- Define & explain IT
- Explain unit plan
- Write qualities & qualification of IT teacher
- Explain role of IT in commerce
- Write advantages of computer assisted method
- Write objectives of teaching IT
- Write characteristics of good IT textbook
- Explain offline learning method

Q3) Answer in short any one out of each set

[4 × 8 = 32]

- Discuss importance of IT in daily life

OR

Explain place of IT in school curriculum

- Explain Linear method of curriculum development

OR

Write a lesson plan for topic "Formatting the text in MS-Word".

- Explain various evaluation methods in IT

OR

Discuss role of IT in media

- Explain online method of learning

OR

Differentiate between online & offline learning methods.

Q4) Answer in brief (any one)

[1 × 16 = 16]

- a) Explain year plan & lesson plan
- b) Explain scope of IT
- c) Explain inductive - deductive method of teaching IT
- d) Information technology & commerce

Total No. of Questions : 4]

P2251

[5149]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY
(2015 Pattern)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- i) ऑफलाइन अध्ययन म्हणजे
- अ) वेबसाईट वरील उपक्रम ब) CD वरून उपक्रम
क) इ-मेल वर उपक्रम ड) इंटरनेटच्या सहाय्याने उपक्रम
- ii) खालीलपैकी कोणते MS - office चे ऑप्लिकेशन आहे.
- अ) पेंट ब) वर्डपॅड
क) कॅल्क्युलेटर ड) एक्सेल
- iii) ई मेल म्हणजे
- अ) इलेक्ट्रिक मेल ब) इलेक्ट्रॉनिक मेल
क) इलेक्ट्रिक मोड ड) इलेक्ट्रॉनिक मोड
- iv) माहिती तंत्रज्ञान म्हणजे.....
- अ) संगणक व इंटरनेट ब) कच्ची माहिती
क) संगणक ड) कच्च्या माहितीचे नियोजन
- v) शिकवण्यासाठी एखाद्या मुद्द्याचे नियोजन म्हणजे.....
- अ) वार्षिक नियोजन ब) घटक नियोजन
क) पाठ नियोजन ड) आभ्यासक्रम नियोजन
- vi) खालीलपैकी कोणती सेल्फ लर्निंग पद्धत आहे.
- अ) प्रकल्प पद्धत ब) प्रात्यक्षिक पद्धत
क) ऑनलाइन अध्ययन ड) उद्गामी – अवगामी पद्धत

vii) LAN म्हणजे.

अ) लोकल एरिया नेटवर्क	ब) लोकल अनादर नेटवर्क
क) लोकल असेंबली नेटवर्क	ड) लाँग एरिया नेटवर्क

viii) विद्यार्थाना समुहामध्ये एखादे कार्य पूर्ण करण्यास देणे हे या पद्धतीचे उदाहरण आहे.

अ) प्रकल्प पद्धत	ब) ऑफलाईन अध्ययन
क) ऑनलाइन अध्ययन	ड) संगणक आधारीत अध्यापन पद्धती

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[8 × 3 = 24]

- अ) माहिती तंत्रज्ञान व्याख्या लिहून स्पष्ट करा.
- ब) घटक नियोजन स्पष्ट करा.
- क) माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाचे गुण व पात्रता लिहा.
- ड) माहिती तंत्रज्ञानाची कॉमर्स मधील भूमिका लिहा.
- इ) संगणक आधारीत अध्यापन पद्धतीचे फायदे लिहा.
- फ) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये लिहा.
- य) माहिती तंत्रज्ञान पाठ्यपुस्तकाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- र) ऑफलाईन अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संचातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा.

[4 × 8 = 32]

- अ) दैनंदिन जीवनातील माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्त्व लिहा.

किंवा

शालेय अभ्यासक्रमात माहिती तंत्रज्ञानाची जागा स्पष्ट करा.

- ब) अभ्यासक्रम निर्मितीची एकरेषीय पद्धत स्पष्ट करा.

किंवा

'MS - Word मधील मजकुर फॉर्मॅटिंग करणे' यासाठी पाठ टाचन लिहा.

- क) माहिती तंत्रज्ञानातील विविध मुल्यमापन पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

माहिती तंत्रज्ञानाची मेडिया मधील भूमिका स्पष्ट करा.

ड) ऑनलाइन अध्ययन पद्धत स्पष्ट करा.

किंवा

ऑनलाइन व ऑफलाइन अध्ययन पद्धतींमधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

[1 × 16 = 16]

अ) वार्षिक नियोजन व पाठ नियोजन स्पष्ट करा.

ब) माहिती तंत्रज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

क) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्गामी व अवगामी पद्धत स्पष्ट करा.

ड) माहिती तंत्रज्ञान व कॉमर्स.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2252

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 201
B.P.Ed. (Semester - II)
201 : ANATOMY & PHYSIOLOGY
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Answer any four of the following :

[4 × 10 = 40]

- i) Draw a labelled diagram of cell & explain parts.
- ii) Explain structure of a skeletal muscle with labelled diagram.
- iii) Write the structure & function of central nervous system.
- iv) Explain structure & function of heart with labelled diagram.
- v) Discuss anatomy & physiology of human body.
- vi) What are the effects of exercise & training on heart & respiratory system?

Q2) Answer the following :

[4 × 6 = 24]

- i) Explain types of movements with examples.
- ii) Write functions of pituitary gland.
- iii) Define & explain blood pressure, cardiac output, heart rate.
- iv) Discuss energy system of human body.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) :

[4 × 4 = 16]

- i) Classification of joints
- ii) Metabolism & body temp. regulation
- iii) Bones & muscles of leg & hand
- iv) Reflex action
- v) Function & characteristics of muscles.

Total No. of Questions : 3]

P2252

[5149] - 201

B.P.Ed. (Semester - II)

201 : ANATOMY & PHYSIOLOGY

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 10 = 40]

- i) पेशीची सुबक आकृती काढून नावे द्या व भाग स्पष्ट करा.
- ii) अस्थी स्नायुंची रचना आकृती सह स्पष्ट करा.
- iii) मध्यवर्ती मज्जा संस्थेची रचना व कार्ये लिहा.
- iv) मानवी हृदयाची रचना व कार्ये आकृतीसह स्पष्ट करा.
- v) मानवी शरीराची रचना व कार्याची चर्चा करा.
- vi) हृदयावर व श्वसन संस्थेवर व्यायाम व प्रशिक्षणाचा काय परिणाम होतो?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 6 = 24]

- i) हालचालीचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ii) पियुषिका ग्रंथीचे कार्य लिहा.
- iii) व्याख्या देउन स्पष्ट करा रक्तदाब, हृदयाचे आउटपुट, हृदयदर
- iv) मानवी शरीरातील उर्जासंस्थेची चर्चा करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[4 × 4 = 16]

- i) सांध्यांचे वर्गीकरण
- ii) चयापचय व शरीर तापमान नियंत्रण
- iii) हाताची व पायाची हाडे व स्नायु
- iv) प्रतिक्षिप्त क्रिया
- v) स्नायुंची कार्ये व गुणवैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2253

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 202

B.P.Ed

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Attempt the any four following questions.

[40]

- i) What is management? explain the importance management with suitable example.
- ii) For state level kho-kho competition. prepare a fixture and schedule by league method. (No. of teams 9, No. of grounds 2 & No. of Days 2)
- iii) Explain the principles of budget.
- iv) Explain types of sport equipments and purchase procedure of sport equipments.
- v) Calculate the stagger for lane No. 2 to 6 for 200m. standard track.
- vi) Write the objectives of camp with suitable example.

Q2) Answer in brief :

[24]

- i) Explain the functions of management
- ii) Merits of knock-out method.
- iii) Types of competition.
- iv) Importance records & registers.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four)

[16]

- i) Duties of team manager.
- ii) Objectives of intramural competition
- iii) Criteria of standard track.
- iv) Importance of class management.
- v) Planning for national days
- vi) Objectives of mass athletics

Total No. of Questions : 3]

P2253

[5149] - 202

B.P.Ed

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[40]

- i) व्यवस्थापन म्हणजे काय? व्यवस्थापनाची महत्व योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ii) राज्यास्तरीय खो-खो स्पर्धेसाठी बाद पद्धतीने कार्यक्रम पत्रिका तयार करा.
(संघ संख्या - 9 क्रीडांगण - 2 , दिवस - 2)
- iii) अंदाजपत्रकाची तत्वे स्पष्ट करा.
- iv) क्रीडा साहित्याचे प्रकार सांगून क्रीडा साहित्य खरेदीची प्रक्रिया लिहा.
- v) 200 मी. प्रमाणित ट्रॅकवर लेन क्र. 2 ते 6 चा वाढीव प्रारंभ (stagers) काढा.
- vi) शिबिराची उद्दिष्टे योग्य उदाहरणासह लिहा.

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे द्या.

[24]

- i) संघ व्यवस्थापकाची कार्ये स्पष्ट करा.
- ii) बाद पद्धतीचे कोणतेही फायदे
- iii) स्पर्धेच्या पद्धती कोणत्या ?
- iv) नोंदी व रजिस्टरचे महत्व

प्र.3) टिपा द्या. (कोणत्याही चार)

[16]

- i) व्यवस्थापकाचे कर्तव्य
- ii) आंतरकुल स्पर्धेचे उद्दिष्टे
- iii) प्रमाणित ट्रॅकचे निकाह
- iv) वर्ग व्यवस्थापनाचे महत्व
- v) राष्ट्रीय दिनांचे नियोजन
- vi) सामुहिक स्पर्धेचे (Mass athletics) उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2254

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 203
B.P.Ed (Semester - II)
PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION
(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Write any four from following.

[4 × 10 = 40]

- i) What is pedagogy? Write the general principles of teaching.
- ii) Write about the process of development. Mention about the developmental area.
- iii) Write appropriate practices in school physical education.
- iv) Explain the guidelines relevant to the survival period in first year of school teaching.
- v) Elaborate the modification to facilitate integration of youngsters lacking strength and endurance, co-ordination, balance & agility.
- vi) Elaborate the rules suggested to survive in the organization of school.

Q2) All questions are compulsory :

[4 × 6 = 24]

- i) What is autism? Mention the symptoms of autism and other problems with autism.
- ii) Explain the psychomotor and affective domain of learning in physical education.
- iii) Write about fitness model and multiactivity model of curriculum.

P.T.O.

- iv) Write in detail auditory impairment, its causes, characteristics, classification & guidelines for successful integration

Q3) Write any four from the following :

[4 × 4 = 16]

- i) Explain the dimensions of pedagogy.
- ii) Name the technologies which could be used in physical education.
- iii) Differentiate between disability & handicap.
- iv) What are the general principles of teaching?
- v) Write characteristics of effective school.

Total No. of Questions : 3]

P2254

[5149] - 203

B.P.Ed (Semester - II)

PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 10 = 40]

- i) पेडागाँजी म्हणजे काय? अध्यापनाची सर्वसामान्य तत्वे लिहा.
- ii) विकासाची प्रक्रिया लिहून, विकासाची क्षेत्र कोणते?
- iii) शारीरिक शिक्षणातील योग्य चालीरीती लिहा.
- iv) शालेय अध्यापनाच्या प्रथम वर्षात टिकून राहण्यासाठी महत्वाची दिशादर्शक तत्वे स्पष्ट करा.
- v) ताकद व दमदारपणा, समन्वय, तोल व दिशाभिमुखता यांची कमतरता असलेल्या बालकांचे मुख्य प्रवाहात जलद एकिकरण होण्यासाठी आवश्यक बदल विस्तृत करा.
- vi) शालेय संघटनांमध्ये टिकून राहण्यासाठी सूचविलेले नियम विस्तृत करा.

प्र.2) सर्व प्रश्न सोडवा .

[4 × 6 = 24]

- i) स्वमग्नता म्हणजे काय? स्वमग्नतेचे लक्षणे व संबंधित इतर समस्या नमुद करा.
- ii) शारीरिक शिक्षणाच्या कारक आणि भावात्मक क्षेत्रात अध्ययन कसे होते ते स्पष्ट करा.

- iii) सुदृढता अभ्यासक्रम अभिकल्प आणि बहुउपक्रम अभ्यासक्रम अभिकल्प याबद्दल लिहा.
- iv) श्रवण दोषाची कारणे, गुणधर्म व प्रकार लिहून या विद्यार्थ्यांना मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी दिशादर्शक तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- i) पेडागॉजीचे आयाम स्पष्ट करा.
- ii) शारीरिक शिक्षणात उपयोगात येणाऱ्या तंत्रज्ञानांची नावे लिहा.
- iii) दुर्बलता आणि अपंगत्व यातील फरक लिहा.
- iv) अध्ययनाची सर्वसामान्य तत्वे लिहा.
- v) प्रभावी शाळेची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2255

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 204
B.P.Ed 1st Year (Semester - II)
FITNESS AND WELLNESS
(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Solve any four of the following :

[4 × 10 = 40]

- i) Explain the concept physical activity and exercise with their benefits.
- ii) What is over weight? how would you manage over weight?
- iii) Explain principles of training.
- iv) Illustrate steps to design training program
- v) Describe components of wellness.
- vi) Discuss causes of obesity.

Q2) Solve the following

[4 × 6 = 24]

- i) What is physical fitness? Explain it types.
- ii) Describe common health consequences of overweight
- iii) Write about flexibility training.
- iv) Prepare a physical fitness program.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any 4)

[4 × 4 = 16]

- i) Health related physical fitness
- ii) Causes of over weight
- iii) Circuit training method
- iv) Personal exercise program
- v) Benifits of wellness.

Total No. of Questions : 3]

P2255

[5149] - 204

B.P.Ed 1st Year (Semester - II)

FITNESS AND WELLNESS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 10 = 40]

- i) शारीरिक सक्रियता आणि व्यायाम या संकल्पना त्यांच्या फायद्यासह स्पष्ट करा.
- ii) जादा वजन म्हणजे काय? जादा वजनाचे व्यवस्थापन तुम्ही कसे कराल?
- iii) प्रशिक्षणाची तत्वे स्पष्ट करा
- iv) प्रशिक्षण कार्यक्रमाची रचना करण्याच्या पायऱ्या सोदाहरण स्पष्ट करा.
- v) निरामयतेचे घटक स्पष्ट करा
- vi) स्थूलतेची कारणे चर्चा करा.

प्र.2) खालील प्रश्न सोडवा .

[4 × 6 = 24]

- i) शारीरिक सुदृढता म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) जादा वजनाचे आरोग्यावर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.
- iii) लवचिकता प्रशिक्षणाविषयी लिहा.
- iv) शारीरिक सुदृढता कार्यक्रम तयार करा

प्र.3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[4 × 4 = 16]

- i) आरोग्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढता
- ii) जादाभाराची कारणे
- iii) सार्केट ट्रेनिंग पद्धत
- iv) वैयक्तिक प्रशिक्षण कार्यक्रम
- v) निरामयतेचे फायदे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2256

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 301

B.P.Ed (Semester - III)

EVALUATION IN PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Answer in brief any four of the following :

[4 × 10 = 40]

- i) Explain the need & importance of test measurement and evaluation in physical education & sports.
- ii) Give a plan of administration of standing broad jump test on 30 students from 8th standard.
- iii) Explain rating scale and design a rating scale of any one skill in detail.
- iv) Describe AAHPERD youth fitness test battery.
- v) Explain classification of test with examples.
- vi) Write methods of grading & factors used in grading.

Q2) Answer the following :

[4 × 6 = 24]

- i) Write definition of test, measurement and evaluation with suitable examples and interrelation between them.
- ii) Explain factors affecting measurement with suitable examples.
- iii) Write use of observation and checklist with example.
- iv) Explain any one basketball skill test in detail with diagram.

P.T.O.

Q3) Short Notes :

[4 × 4 = 16]

- i) Product & process evaluation
- ii) Principles to evaluation
- iii) Current evaluation procedures in school curriculum
- iv) Describe sit & reach test and 10 × 4 shuttle run test with diagram.
- v) BMI

Total No. of Questions : 3]

P2256

[5149] - 301

B.P.Ed (Semester - III)

EVALUATION IN PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 10 = 40]

- कसोटी, मापन आणि मुल्यमापनाचा शारीरिक शिक्षण व खेळ यातील गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- 8 वी वर्गातील 30 विद्यार्थ्यांवर स्टँडिंग ब्रॉड जंप राबवण्याचा आराखडा द्या.
- पदनिश्चय श्रेणी स्पष्ट करा व कोणत्याही एका कौशल्यासाठी पदनिश्चय श्रेणी तयार करा.
- AAHPERD युथ टेस्ट बॅटरीचे वर्णन करा.
- कसोट्यांचे वर्गीकरण उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- श्रेणी देण्याच्या पद्धती व श्रेणी देण्याचे घटक लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 6 = 24]

- कसोटी, मापण, मुल्यमापन यांच्या व्याख्या लिहून स्पष्ट करा व त्यांच्यामधील संबंध लिहा.
- मुल्यमापनावर परिणाम करणारे घटक उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- निरिक्षण व पडताळा यादी यांचा वापर उदाहरणासह लिहा.
- बास्केटबॉल कौशल्यांपैकी कोणत्याही एका कौशल्याची कसोटी सविस्तरपणे आकृतीसह स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा.

[4 × 4 = 16]

- i) परिणाम व कृती मुल्यमापन
- ii) मुल्यमापनाची तत्त्वे
- iii) शालेय अभ्यासक्रमातील सदय मुल्यमापन पद्धती
- iv) सिट अँड रीच व 10 × 4 शटल रन कसोटी आकृतीसह वर्णन करा.
- v) B.M.I. बी.एम.आय.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2257

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 302

B.P.Ed

302 : BIOMECHANICS

(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Write in brief (any 4)

[4 × 10 = 40]

- i) Explain how knowledge of biomechanics will help physical education teacher, coach and athlete.
- ii) Describe different forms of motion with examples from sports and games.
- iii) Define lever. Explain different class of levers with examples from sports and games.
- iv) Write qualitative analysis of running and walking.
- v) Define force. Explain factors affecting force.
- vi) Describe different planes and list movement types.

Q2) Write in brief.

[4 × 6 = 24]

- i) Define biomechanics. Write general application of biomechanics in sports & games.
- ii) Write principles of projectile.
- iii) Describe with examples - angular inertia, angular momentum, and angular impulse.
- iv) Differentiate between qualitative and quantitative biomechanical analysis.

P.T.O.

Q3) Write Short Notes (any 4) :

[4 × 4 = 16]

- i) Kinetic and potential energy
- ii) Law of acceleration
- iii) Angular velocity and angular acceleration.
- iv) Difference between pulling and pushing.

Total No. of Questions : 3]

P2257

[5149] - 302

B.P.Ed

302 : BIOMECHANICS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- i) जीवयांत्रिकी शास्त्राचे ज्ञान शारिरीक शिक्षक, प्रशिक्षक व खेळाडु याना कसे सहाय करेल ते स्पष्ट करा।
- ii) गती चे विविध प्रकार खेळ व क्रिडातील उदाहरणासह वर्णन करा.
- iii) तरफची व्याख्या द्या. तरफ चे वर्ग क्रिडा व खेळातील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- iv) चालणे व फळणे यांचे गुणात्मक प्रथकरण लिहा.
- v) बलाची व्याख्या द्या. बला वर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- vi) विविध प्रतलाचे वर्णन करा व त्यामधे होणाऱ्या हालचाली ची यादी द्या.

प्र.2) संक्षिप्त उत्तरे लिहा

[4 × 6 = 24]

- i) जीवयांत्रिकी शास्त्राची व्याख्या द्या. जीवयांत्रिकीशास्त्राचे सर्वसामान्य उपयोजन खेळ व क्रिडा मधे कसे असते ते लिहा.
- ii) प्रक्षेपणाचे तत्वे लिहा.
- iii) उदाहरणासह स्पष्ट करा - कोनीय जडत्व, कोनीय संवेग व कोनीय आवेग.
- iv) संख्यात्मक व गुणात्मक जीवयांत्रिकी प्रथकरणातील फरक करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- i) स्थितीज ऊर्जा व गतीज ऊर्जा
- ii) त्वरणाचे गतीविषयक नियम
- iii) कोनीय गती व कोनीय त्वरण
- iv) खेचणे व ढकलणे या मधील फरक.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2258

[Total No. of Pages : 4

[5149] - 303

B.P.Ed (Semester - III)

PERSONALITY DEVELOPMENT & SOFT SKILLS

(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks .*

Q1) Attempt any four question.

[4 × 10 = 40]

- i) Discuss the concept of personality development advocated by swami vivekananda.
- ii) Describe the different personality types with relevant examples.
- iii) Whose personality is likely to lead to faster career growth - one who glorifies his real successes (much more than the disappointments) are one who presents both in a balanced manner? Why?
- iv) Explain in detail the personal traits & interpersonal traits of softskills.
- v) Write down the skills that are judged in a group discussion & the key steps to succeed.
- vi) Write an application letter for the following advertisement.
Dr. V.P. foundation Pune application are invited for physical education teacher we are looking for qualified & experienced professionals for the academic years 2016 / 2017

P.T.O.

Q2) All questions are compulsory

[4 × 6 = 24]

- i) What is the different between a resume & a CV. & what is the best strategy to write a resume.
- ii) What are the Do's & Dont's During a group discussion.
- iii) Describe the different types of interviews & state the describe body language in interviews
- iv) Write in detail about any one activity for school children to develop trust or listening skill

Q3) Attempt any four

[4 × 4 = 16]

- i) Social etiquettes.
- ii) Zones to be considered in body language.
- iii) Time management.
- iv) Effective speaking guidelines
- v) Freudian analysis of personality development.

Total No. of Questions : 4]

P2258

[5149] - 303

B.P.Ed (Semester - III)

PERSONALITY DEVELOPMENT & SOFT SKILLS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवीणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 10 = 40]

- i) 'स्वामी विवेकानंदांच्या' मते व्यक्तिमत्व विकास संकल्पनेविषयी चर्चा करा.
- ii) व्यक्तिमत्वाचे विविध प्रकार योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- iii) खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तिमत्वाचा भावी वाटचालीत जलद विकास साधेल?
एक, जो आपल्या अपयशापेक्षा यशावर जास्त लक्ष केंद्रीत करेल किंवा एक, जो यश आणि अपयश या दोघांचे संतुलन साधेल का?
- iv) सॉफ्टस्विकल्सचे वैयक्तिक गुणवैशिष्ट्ये आणि आंतरवैयक्तिक गुणवैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- v) समूह चर्चे मध्ये कोणती कौशल्य विचारात घेतली जातात? यशस्वी होण्यासाठी कोणत्या क्लुप्त्या वापरल्या जातात? [महत्वाच्या पायऱ्या].
- vi) खालील जाहिरातीसाठी अर्ज लिहा.

डॉ. व्ही. पी. फाऊंडेशन, पुणे 'शारीरिक शिक्षण शिक्षक' पदासाठी अर्ज मागविण्यात येत आहेत .आमच्या शाळेसाठी उत्तम पात्रतेच्या व अनुभवी शिक्षकांची सन 2016-17 वर्षासाठी अर्ज मागविण्यात येत आहेत.

प्र.2) सर्व प्रश्न सोडवावेत.

[4 × 6 = 24]

- i) रेड्युमे आणि सी व्ही मध्ये काय फरक आहे? रेड्युमे लिहीण्याची योग्य युक्ती काय ते लिहा.
- ii) समूह चर्चा करतांना कोणत्या गोष्टी कराव्यात आणि कोणत्या गोष्टी करू नयेत?
- iii) मुलाखतींचे विविध प्रकारांचे वर्णन करा. मुलाखतीसाठी आवश्यक असलेली देहबोली बदल सांगा.
- iv) शालेय विद्यार्थ्यांसाठी विश्वास किंवा श्रवण कौशल्य विकसित करण्यासाठी कोणताही एक उपक्रम लिहा.

प्र.3) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- i) सामाजिक एटीकेट्स
- ii) देहबोली - मध्ये विचारात घ्यावयाची क्षेत्र
- iii) वेळ नियोजन
- iv) परिणामकारक संभाषणासाठीचे महत्वाचे मुद्दे.
- v) फॉर्डचे व्यक्तिमत्व विकासाचे वर्गीकरण.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2259

[Total No. of Pages : 4

[5149]-304

B.P.Ed. (Semester - III)

HEALTH EDUCATION & NUTRITION

(2015 Pattern) (Course - 304)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write down any four :

[40]

- i) Define Health Education? Write down principles of Health Education?
- ii) Write down hygiene guidelines for sensory Organ?
- iii) What is balanced Diet? Explain factors affecting Diet?
- iv) Define Basal Metabolic Rate? Discuss factors contributing metabolic Rate?
- v) Suggest Pre, Post, During Competition Diet For Endurance athlete?
- vi) Prescribe Diet Guidelines for type-2 Diabetic Person?

Q2) Write in Brief :

[24]

- i) Write down scope of Health Education?
- ii) Explain types of addiction & its side effects?
- iii) Explain the function of carbohydrate and Protein along with their sources?
- iv) Suggest Legal Practices for enhancing Sports Performance.

P.T.O.

Q3) Write down short note (any four) :

[16]

- i) Meaning of Health.
- ii) Classification of vitamins along with their food sources.
- iii) Suggest Remedies for change in body Posture due to sedentary lifestyle.
- iv) Explain carbloading process
- v) School Health Environment.

Total No. of Questions : 3]

P2259

[5149]-304

B.P.Ed. (Semester - III)

HEALTH EDUCATION & NUTRITION

आरोग्य आणि पोषण

(2015 Pattern) (Course - 304)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणतेही चार प्रश्न सविस्तर सोडवा : [40]

- i) आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय ते स्पष्ट करून आरोग्य शिक्षणाची तत्वे लिहा?
- ii) पंचेद्रियांच्या स्वच्छतेबाबत मार्गदर्शक सुची स्पष्ट करा?
- iii) समतोल आहार म्हणजे काय ते लिहून समतोल आहारवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर लिहा?
- iv) मुलभूत चयापचयाच्या दराची व्याख्या स्पष्ट करून चयापचयाचा दर ठरविणाऱ्या घटकांची चर्चा करा?
- v) दिर्घ पल्ल्याचा खेळाडूसाठी स्पर्धेपूर्वी, दरम्यान व नंतरचा आहार विस्तृत लिहा?
- vi) टाईप - 2 मधुमेह असणाऱ्या व्यक्तीसाठी आहाराबाबतची पथ्ये लिहा?

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- i) आरोग्य शिक्षणाची व्याप्ती लिहा?
- ii) व्यसनांचे प्रकार सांगून त्यांचे दुष्परिणाम लिहा?
- iii) कर्बोदके आणि प्रथिने ह्यांचे कार्य सविस्तर सांगून अन्नस्रोत लिहा?
- iv) क्रीडा कार्यमान सुधारण्यासाठी योग्य उपाय सुचवा?

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

[16]

- i) आरोग्य संकल्पना
- ii) जीवनसत्वांचे वर्गीकरण करुन त्यांचे अन्नस्रोत लिहा.
- iii) बैठे जीवनशैलीमूळे शरीरधारणेतील तृटी दूर करण्यास उपाय सूचवा ?
- iv) कार्ब-लॉडिंग प्रक्रिया
- v) शालेय आरोग्य वातावरण

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2260

[Total No. of Pages : 6

[5149]-401

B.P.Ed. (Semester - IV)

**C - 401 : RESEARCH & STATISTICS IN PHYSICAL
EDUCATION & SPORTS**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in detail (any four) :

[4 × 10 = 40]

- i) Explain definitions of Research. Explain different types of Researches in detail with suitable examples.
- ii) Write down the research title, objectives of the study, hypothesis & sampling for your research.
- iii) What is statistics? Explain measures of central tendency in detail with suitable examples.
- iv) Elaborate characteristics of Normal probability with suitable diagram for each.
- v) Solve coefficient of correlation using spearman's rank order method & interpret the association between standing broad jump & javelin throw performance.

SBJ (cm)	210	284	291	307	284	225	195	320	296	257	284	336	329	271	205
Jar Throw (Mtr)	50.38	36.91	63.74	64.52	52.91	48.38	38.31	62.90	61.26	47.77	57.32	60.26	64.21	50.27	40.76

P.T.O.

- vi) Find mean mode of the given distribution of push up performance of under 14 Hand ball players. Interpret the group status on the basis of given criteria. Also write minimum & maximum performance to make descriptive analysis table.

36	41	29	30	32	34	40	36
31	18	29	36	19	27	38	22
40	42	36	38	41	39	32	32
25	40	36	32	18	39	38	42
32	36	27	30	36	33	30	26

Criteria

Below 21 - Poor

16 to 22 - Satisfactory

23 to 28 - Average

29 to 35 - Good

36 to 42 - Very good

above 43 - Excellent

Q2) Write in Brief :

[6 × 4 = 24]

- i) Classify descriptive research method in brief.
- ii) Brief importance of reviews in research.
- iii) Explain statistical tools of composing means of two groups in brief.
- iv) Elaborate measures of variability.

Q3) Write in short (any four) :

[4 × 4 = 16]

- i) Experimental research
- ii) Hypothesis of differences
- iii) Different types of samples.
- iv) Data scales/Types
- v) Measures of relativity
- vi) Give your opinion on the following :

Data of push up test was analysed, the statistics is as follows.

	Pre test	Post test
Mean	18	29
Median	22	23

Total No. of Questions : 3]

P2260

[5149]-401

B.P.Ed. (Semester - IV)

C - 401 : RESEARCH & STATISTICS IN PHYSICAL
EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

[4 × 10 = 40]

- संशोधनाच्या व्याख्या स्पष्ट करा. संशोधनाचे विविध प्रकार सुयोग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- संशोधन समस्या मांडा, त्याची उद्दिष्टे, परिकल्पना व न्यादर्शन मांडा.
- संख्याशास्त्र म्हणजे काय? केंद्रिय प्रवृत्तीची परिमाणे योग्य उदाहरणांसह सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रसामान्य संभव वक्राची गुणवैशिष्ट्ये आकृतीसह तपशीलवार द्या.
- स्प्रिअरमनची श्रेणी पद्धती वापरून सहसंबंध सहगुणक काढा व उभ्याने लांब उडी व भालाफेक कार्यमानातील संबधाचा अर्थ स्पष्ट करा.

SBJ (cm)	210	284	291	307	284	225	195	320	296	257	284	336	329	271	205
Jar Throw (Mtr)	50.38	36.91	63.74	64.52	52.91	48.38	38.31	62.90	61.26	47.77	57.32	60.26	64.21	50.27	40.76

- vi) खालील वितरणात दिलेल्या पूराअपस् च्या प्राप्तांकांवरून 14 वर्षांखालील हॅण्डबॉल खेळाडूंच्या कार्यमानाचे मध्यमान व बहुलक शोधा. दिलेल्या निकषावरून या गटाचा दर्जा ठरवा. तसेच वर्णनात्मक तक्ता तयार करण्याकरीता कमाल व किमान कार्यमान लिहा.

36	41	29	30	32	34	40	36
31	18	29	36	19	27	38	22
40	42	36	38	41	39	32	32
25	40	36	32	18	39	38	42
32	36	27	30	36	33	30	26

निकष

21 पेक्षा कमी - वाईट

16 ते 22 - समाधानकारक

23 ते 28 - सरासरी

29 ते 35 - चांगला

36 ते 42 - अती चांगला

43 पेक्षा जास्त - उत्तर

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे .

[4 × 6 = 24]

- वर्णनात्मक संशोधन पद्धतीच्या वर्गीकरणाचे संक्षिप्त वर्णन करा.
- संदर्भ सहित्याचे संक्षिप्त महत्व स्पष्ट करा.
- दोन गटांच्या मध्यमानातील फरकासाठीच्या संख्याशास्त्रीय साधनांचे थोडक्यात स्पष्टकरण द्या.
- विचलनशीलतेची परिमाणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- i) प्रायोगिक संशोधन
- ii) फरकाची परिकल्पना
- iii) न्यादर्शाचे विविध प्रकार
- iv) माहिती शलाका/प्रकार
- v) रेलीटीव्हिटीचे उपाय
- vi) तुमचे मत नोंदवा

पूश अपस कसोटीच्या माहितीचे विश्लेषण केले, सांख्यिकी खालील प्रमाणे

	Pre test	Post test
Mean	18	29
Median	22	23

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2261

[Total No. of Pages : 4

[5149]-402

B.P.Ed.

**Course : 402 - SPORTS MEDICINE, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail any four :

[4 × 10 = 40]

- i) Define Sports Medicine and write objective of Sports Medicine related to Medical Extension Services.
- ii) Describe types of Joint Injuries and write its First-Aid.
- iii) Explain massage and types of Massage Strokes with its physiological effects.
- iv) Define First-Aid and Describe First-Aid for different grades (I, II & III) of Burns.
- v) Write scope and branches of Sports Medicine
- vi) Explain in detail Causes and Prevention of Sports Injuries.

Q2) Answer in Brief :

[4 × 6 = 24]

- i) Objective of Sports Medicine: Scientific Promotion of Sports and Games
- ii) Types of Fractures
- iii) Physiological effects of Cryotherapy
- iv) Cardio-Pulmonary Resuscitation

P.T.O.

Q3) Short note (any four) :

[4 × 4 = 16]

- i) Define Doping and Write Doping Violations
- ii) Differentiate between Strain and Sprain
- iii) Effects of Thermotherapy
- iv) Proper Lifting and Carrying Techniques
- v) Prophylactic Health Care
- vi) Bandaging Techniques

Total No. of Questions : 3]

P2261

[5149]-402

B.P.Ed.

Course : 402 - SPORTS MEDICINE, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही चार) :

[4 × 10 = 40]

- i) क्रिडा वैद्यकशास्त्र व्याख्या द्या. क्रिडा वैद्यक विस्तार विभागाकरिता क्रिडा वैद्यकशास्त्राची उद्दिष्टे लिहा.
- ii) साधातील इजाचे प्रकाराचे वर्णन करा व त्याकरिता प्रथमोपचार लिहा.
- iii) 'मसाज' स्पष्ट करा. मसाज हालचालीचे प्रकाराचे शरीरावर होणारे परिणाम सविस्तर लिहा.
- iv) प्रथमोपचार व्याख्या द्या. 'भाजणे' व 'जळणे' या करिताचे विविध टप्पातील प्रथमोपचाराचे वर्णन करा.
- v) क्रिडा वैद्यकशास्त्राची व्याप्ती व शाखा लिहा.
- vi) खेळातील इजाचे कारणे व बचाव सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[4 × 6 = 24]

- i) खेळ व क्रिडाचे शास्त्रीय विकास - क्रिडा वैद्यकशास्त्राचे उद्दिष्टे
- ii) अस्थिभंगाचे प्रकार
- iii) थंडउपचारात्मक पद्धती चे शरीरावर होणारे परिणाम
- iv) कृत्रिमश्वसन (CPR)

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- i) डोपिंग ची व्याख्या द्या. डोपिंग संमबधित प्रमाद लिहा.
- ii) वाण व लचक मधील फरक
- iii) उष्ण उपचारत्मक पद्धती चे परिणाम
- iv) दुखापतग्रस्तांना उचलने व घेऊन जाण्याचे योग्य तंत्र.
- v) रोगप्रतिबंधात्मक आरोग्य निगा.
- vi) पट्टबंधन (Bandaging) तंत्र

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2262

[Total No. of Pages : 4

[5149]-403

B.P.Ed.

THEORY OF SPORTS AND GAMES

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Any four out of six questiones :

[4 × 10 = 40]

- i) Explain the interrelation between Play - Game - Sports along with its characteristics.
- ii) Ethical behaviour of coach.
- iii) State the rules of Kabaddi.
- iv) State the duties of judges & Referee in Badminton.
- v) State the rules of soccer.
- vi) Write down in brief about any one each from state & National level awards given to the sports man.

Q2) Answer in Brief :

[4 × 6 = 24]

- i) Write the Difference between Games & Sports.
- ii) Describe the strategies in tennis.
- iii) Write about shivchatrapati Award & Jivangaurav Purskar.
- iv) Explain Hawk Eye Technology in Detail.

P.T.O.

Q3) Write any four short note :

[4 × 4 = 16]

- i) Sportsmanship
- ii) Four fouls in Badminton.
- iii) List Down Equipment used in Volleyball.
- iv) Goal Ref system
- v) List Down Name of any four International Federation of Sports.

Total No. of Questions : 3]

P2262

[5149]-403

B.P.Ed.

THEORY OF SPORTS AND GAMES

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील 6 प्रश्नांपैकी 4 सोडवा :

[4 × 10 = 40]

- i) खेळणे - खेळ - क्रीडा यांतील आंतरसंबंध गुण वैशिष्ट्यासह स्पष्ट करा?
- ii) मार्गदर्शकाची नैतिक वागणूक
- iii) कबड्डी खेळाचे नियम सांगा?
- iv) बॅडमिंटन खेळातील जजेस आणि रेफरी यांची कर्तव्ये स्पष्ट करा?
- v) सॉकर खेळातील नियम सांगा?
- vi) राष्ट्रीय व राज्यस्तरावरील प्रत्येकी एका क्रीडा पुरस्कारा बाबत सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा.

[4 × 26 = 24]

- i) खेळ आणि क्रीडा ह्यांमधील फरक स्पष्ट करा.
- ii) टेनिस ह्या खेळातील डावपेच वर्णन करा.
- iii) शिवछत्रपती पुरस्कार आणि जीवनपुरस्कार ह्या बाबत लिहा.
- iv) हॉक आय ह्या तंत्रज्ञानाबद्दल सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा.

[4 × 4 = 16]

- i) खिळाडूवृत्ती
- ii) बॅडमिंटन खेळातील प्रमाद - 4
- iii) व्हॉलीबॉल खेळातील साहीत्याची यादी
- iv) गोल रेफ सिस्टीम
- v) आंतरराष्ट्रीय क्रीडा संघटनांची यादी करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2263

[Total No. of Pages : 8

[5149]-404

B.P.Ed. (Semester - IV)

P : 404 - YOGA EDUCATION (Elective)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve the following (any four) :

[40]

- i) Write history of yoga. Explain need and importance of Yoga in modern life in detail.
- ii) List 'Shattkriya' and explain in detail.
- iii) Write names of various chakras. Write their Position in human body and their importance in detail.
- iv) Write 'Ashtang yoga' of Maharshi Patanjali in detail.
- v) Write physical and mental effects of nutrients in Yogic diet.
- vi) Write Planning of 60 minutes Yoga class with objectives.

Q2) Write in brief :

[24]

- i) Write about karma yoga, Bhakati yoga and mantra yoga.
- ii) Write concept of Yoga mention in Bhagwat Gita.
- iii) Write 12 mantra of suryanamskara with bijmantra.
- iv) Write names of Panch prana and describe.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) :

[16]

- i) Vanprashtha Asram Awastha
- ii) Chitta Vruti Nirodha
- iii) Classification of Asana
- iv) Narves system and Yoga
- v) Suggestions of Yoga Nidra
- vi) '21 June Yogadin'

Total No. of Questions : 3]

P2263

[5149]-404

B.P.Ed. (Semester - IV)

P : 404 - YOGA EDUCATION (Elective)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : [40]

- i) योगचा इतिहास सांगून आधुनिक काळातील योगाची गरज व महत्व उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
- ii) षट्क्रियांची यादी करून, सर्व षट्कर्म सविस्तर स्पष्ट करा.
- iii) विविध चक्रांची नावे लिहून त्यांचे मानवी शरीरातील स्थान तसेच महत्व सविस्तर लिहा.
- iv) 'महर्षी पतंजली' यांचा अष्टांग योग सविस्तर लिहा.
- v) योगिक आहारामध्ये समाविष्ट अन्नघटकांचा शारीरिक व मानसिक परिणाम सविस्तर लिहा.
- vi) 60 मिनीटांच्या योग वर्गाचे उद्दीष्टासह नियोजन लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न सोडवा) [24]

- i) कर्मयोग, भक्तीयोग आणि मंत्रयोग याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- ii) भगवत गीतेतील योग संकल्पना लिहा.
- iii) बीजमंत्रासह सूर्यनमस्काराचे 12 मंत्र लिहा.
- iv) पंचप्राणांची नावे लिहून त्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार सोडवा)

[16]

- i) वानप्रस्थाश्रमावस्था
- ii) चित् वृत्ती निरोधः
- iii) आसनांचे वर्गीकरण
- iv) मज्जासंस्था आणि योग
- v) योगनिद्रेच्या सूचना
- vi) '21 जून योगदिन'

Total No. of Questions : 3]

P2263

[5149]-404

B.P.Ed. (Semester - IV)

FITNESS & CONDITIONING

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any four Questions :

[4 × 10 = 40]

- i) Write a detailed note on the screening instruments used for health appraisal.
- ii) Define physical activity & Differentiate between moderate & vigorous physical activity with examples.
- iii) Sandra is 16, and plays hockey to a good standard Read the following extract in which she describes her training :

At present, I am trading three times a week, every week, but at first I only went once a week. I use a couple of different methods of training, but I make sure that I focus on tasks appropriate for my activity. I gradually increase the amount of work that I do when I think its becoming too easy.

- a) State four principles of training she applies.
 - b) For each of the principles you have identified, give an examples from the extract to support your answer.
- iv) Elaborate on flexibility & stretching methods.
 - v) Describe the latest trends in training with examples.
 - vi) What are the essential qualities of fitness conditioning trainer.

Q2) All questions are compulsory : **[4 × 6 = 24]**

- i) What are the health Risk of physical inactivity.
- ii) What is the recommended physical activity guideline for healthy adult.
- iii) List down the modes of resistance training.
- iv) What are the strategies for enhancing exercise adherence.

Q3) Write a short note on (any four) : **[4 × 4 = 16]**

- i) Activity Pyramid
- ii) Heart rate monitor & pedometer
- iii) Reversibility
- iv) Gym etiquettes
- v) Benefits of fitness exercise

Total No. of Questions : 3]

P2263

[5149]-404

B.P.Ed. (Semester - IV)

FITNESS & CONDITIONING

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही चार) :

[40]

- i) आरोग्याच्या मूल्यमापनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या तपासणी साधने यावर सविस्तर टीप लिहा.
- ii) शारीरिक सत्रियतेची व्याख्या स्पष्ट करा आणि मध्यम व जोमदार शारीरिक हालचाली यातील फरक उदाहरणासह लिहा.
- iii) 16 वर्षांची सॅन्ड्रा चांगल्या स्तरावर हॉकी खेळते. तिने आपल्या प्रशिक्षणाचे वर्णन केले आहे, खालील परीच्छेद काळजीपूर्वक वाचा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

सध्या मी प्रत्येक आठवड्यात तिन दिवस प्रशिक्षण करते, परंतू सुरुवातीस आठवड्यात फक्त एकदाच प्रशिक्षणास जात असे. मी अनेक वेगवेगळ्या प्रशिक्षण पद्धतींचा वापर करते, परंतू माझ्या खेळाशी संबंधित योग्य पद्धतीकडे माझे लक्ष असते. माझ प्रशिक्षण मला जेव्हा खुप सहज/सोप वाटते तेव्हा मी सावकाशपणे त्यात वाढ करते.

अ) ती उपयोगात आणत असलेली प्रशिक्षणाची चार तत्वे लिहा.

ब) जी चार तत्वे तुम्ही लिहीलीत त्यांच्या समर्थनार्थ उताऱ्यातून उदाहरणे द्या.

- iv) लवचिकता आणि ताणाच्या पद्धती सोदाहरण वर्णन करा.
- v) प्रशिक्षणातील नवीन प्रवाह उदाहरणासह वर्णन करा.
- vi) सुदृढता सुस्थिती प्रशिक्षकाच्या आवश्यक गुणवत्ता कोणत्या ?

- प्रश्न 2) खालील सर्व प्रश्न सोडवा. [24]
- i) शारीरिक निष्क्रीयतेचे आरोग्यास कोणते धोके आहेत?
 - ii) निरोगी प्रौढासाठी शारीरिक सक्रियतेची शिफारस केलेली मार्गदर्शक सूची कोणती?
 - iii) प्रतिरोध प्रशिक्षणाच्या प्रकारांची यादी करा.
 - iv) व्यायाम निष्ठा वाढविण्याची धोरणे कोणती?

- प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणतेही चार) [16]
- i) हालचाल/सक्रियता पिरॅमिड
 - ii) हृदय दर मॉनिटर व पेडोमिटर
 - iii) पूर्ववतता
 - iv) जीम शिष्टाचार
 - v) सुदृढता व्यायामाचे फायदे

